

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo
6 Din. na mesec. Izhaja ob petkih.

Sedanji režim in ustava.

Proračunska debata, ki se ravnokar vrši v narodni skupščini, daje povod, da se posebno dr. Koroščeva stranka oglašja z ostro kritiko proti današnjemu režimu. Krivične proračunske postavke odklanja dr. Koroščeva parlamentarna delegacija s stališča gospodarske obrambe slovenskih krajev in razglašja, da hočejo radikalni prečane finansijsko izmogočiti na korist Srbije.

Brez dvoma dela homogena radikalna vlada zelo slabe usluge jugoslovanski misli s svojim gospodarsko nesmiselnim postopanjem. Neenakomerno povišanje davkov in taks, omalovaževanje slovenske industrije, trgovine in obrti, nečuvstvo postopanje z javnimi nameščenci, ignorantsko nerazumevanje za socialne ustanove in reforme, nesmiselno usiljevanje orijentalnih manir v javno upravo, vse to so reči, ki upravičeno razburjajo prečane in med temi seveda tudi Slovence. Pri slabi politični in ekonomski državni upravi, prav lahko uspe klerikalcem hujškanje proti vladi. Pa končno je to njihova pravica. Vsaka opozicijska stranka vodi z vladajočimi boji. Tudi mi. Toda klerikalci se ne zadovolje samo s kritiko vlade. V zadnjem času so pričeli v svojem časopisu nesramno gonjo proti srbskemu narodu kot takemu. Še več! Klerikalni demagogi, sicer zaenkrat neoficijelnega značaja, so pričeli po deželi zamenjavati vlado z državo. Pričela se je sistematična gonja pri politično neukem ljudstvu, ki ustvarja mržnjo do države same. Tako je pogrešeno vladno vodstvo dalo povod za navidezno protidržavno agitacijo, ki ima lahko nedogledne posledice.

Mi, narodni socialisti smo kot državotvorna stranka najodločnejši protivniki vsakogar, ki bi samo oddaleč poskušal omajati državne temelje. Zato obsojamo klerikalna početja, ker so prekoračila meje strankarskega boja in tirajo naše ljudstvo v temno prihodnost — v nesrečo. Prav tako se pa ne strinjamo z vlado v Beogradu, ki vodi sovražno politiko napram prečanom in daje obenem povod za take hujškarije. Interes države zahteva, da oboje prav kmalu preneha.

Ustavni boj se vrši pri nas z nezmanjšano srčnostjo naprej. Tudi narodni socialisti smo se izrekli proti Vidovdanski ustavi. In prav smo storili! Zakaj?

Vidovdanska ustava ne odgovarja tako po svoji vsebini, kot po svojem postanku potrebam jugoslovanskega ljudstva. S strogo centralizacijo zakonodajstva podpira ali vsaj omogočuje ustava hegemonijo enega plemena nad drugim, mesto da bi v vsem svojem obsegu varovala edino pravično in potrebno enakost vseh treh plemen. Z ustavo dana oblastna samouprava postaja iluzorna zaradi svoje okrnjene kompetence in odvisnosti od centralnega parlamenta. Poleg tega je po ustavi razdeljena Slovenija na dve oblasti, akoravno naš gospodarski, kulturni in narodni interes zahteva, da ostani Slovenija nedeljena. Preširok delokrog parlamenta absolutno onemogoča izvrševati zakonodajne in kontrolne posle tako, da bi bilo ustrezno vsem pokrajinam. Ustava nikakor ne uvaža različenosti prava običajev, zgodovinskega, kulturnega, gospodarskega in socialnega razvoja posameznih pokrajin in plemen. Vse to bi se moralo postopno unificirati in medsebojno prilagoditi, ne pa kratkim ustavnim potom, kar tako preko noči diktirati z brezobzirno centralizacijo. Ustava je dalje vse preveč omalovaževala jamstva za zaščito delavskega razreda. Končno je konstituenta, ki je sprejela ustavo, popolnoma

prezrla sporazumno sprejeta določila krfske deklaracije in navodila Narodnega vjeća. Vse to in še drugi razlogi so bili merodajni, da smo glasovali proti Vidovdanski ustavi. Glasovali proti — v globokem prepričanju, da je veliko členov Vidovdanske ustave kamen spodtike za mirno sožitje in napredek Srbov, Hrvatov in Slovencev. Že potek dogodkov preteklih dveh let po sprejetju Vidovdanske ustave je dokazal, da smo imeli dne 28. junija 1921 prav. Mesto da bi jugoslovanski narod osredotočil vse svoje sile izključno le v delu za gospodarski, socialni in kulturni prosep, še danes izgublja dragoceni čas z ustavnimi borbami. Hrvati in Slovenci se ne udeležujejo parlamentarnega dela, akoravno bi bilo sporazumno delo vseh treh plemen neobhodno potrebno.

Kakor uvidevamo nujno potrebo, da se revidira ustava, pa nam niti na misel ne prihaja, postavljati se izven okvira Vidovdanske ustave. Vidovdanska ustava je bila sprejeta (čeprav proti naši volji), dobila je zakonito moč s členom 126 vred, ki dovoljuje revizijo. Nobene druge pravice si ne prisvajamo, kakor da delamo na to, da se ustava revidira in sicer na temelju že sprejete Vidovdanske ustave. Seveda je pa za revizijo ustave potrebna kvalificirana večina. Dokler te ni, bomo stremeli za tem, da vsaj v okviru Vidovdanske ustave dosežemo, kar je najbližje našemu revizionističnemu stališču, zlasti, da za delavski razred dosežemo vse, kar se sploh doseči da.

Absolutno se ne moremo strinjati z onimi revizionističnimi strankami, ki zahtevajo popolnoma novo ustavo ali pa celo povratek stanja od 1. decembra 1918. Prepričani smo, da bi brezustavno stanje škodilo naši državi še več, kot Vidovdanska ustava. Veliko bolje je, da imamo ustavo, pa naj si bo že taka ali takaj, kot da je nimamo. Za to naše stališče govori tudi razlog, da nimamo še danes nobene garancije, da so revizionistične stranke sploh v stanu odločiti se za enoten načrt. Revizionistični ustavni načrti so si vse preveč različni!

V borbi za revizijo ustave odločno odklanjamo vsak separatizem, ali celo obstoju nevarno hujškanje. Odklanjamo, ker smo za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci in ker smo za Jugoslavijo, ki predstavlja izpolnitev idealov najzavednejših mrtvih in živih sinov našega naroda.

Politične vesti.

Reka izgubljena! — Pašićeva bolezen!

Kakor smo zatrijevali ves čas, odkar je reško vprašanje postalo aktualno, tako se bo zgodilo! Reka je prodana že davno in vse kar se je pisalo v zadnjem času, oziroma, kar je izdala vlada, je bilo navadno slepljenje javnosti ali formalna mešetarija, s katero naj bi se zakrilo to, za kar se pri stvari gre: *Hrvatsko in Slovenijo okrniti!* — Italijani se že hvalisajo, kako jim je šlo vse po načrtu, ter prepevajo glorie beograjski vladi, ki niti ne mara zgraditi kake konkurenčne luke na severu jugoslovanske države.

Zato je že tudi umevno, zakaj je Pašić »bolel«. — Zanj je bilo to najvažnejše vprašanje. Ker je, ali bo tudi to po načrtu spravljeno z dnevnega reda, onda mogoče, da ide — u penzijo! S Hrvati in Slovenci bo potem že lažje opravil njegov naslednik. Radić se bo udal v božjo voljo, Korošcu je pa itak ljub, da rimskokatoliškemu prijatelju v Rimu tudi pustimo živeti. Dobili bomo svobodno reško cono, preko katere bo prijetna pot v Rim. In tako bo volk sit in ovca cela. — Pa naj še kdo reče, da nismo dobri diplomati in navdušeni nacionalisti!

Pazite na obilne pene,

.....
ki jih daje Zlatorog-milo!
Prati perilo z Zlatorog-milom
je veselje, ker odstrani brez
truda vsako nesnago. Kdor
želi imeti lepo perilo, naj torej
189 vzame samo Zlatorog!

Prvi slovenski župan v Ptuj.

Kakor smo že poročali, je bil za župana v Ptuj izvoljen naš tovariš dosedanj podžupan Anton Blažek. Kralj je novega župana potrdil in 20. t. m. je bil prvi slovenski župan v Ptuj slovesno zaprisežen. Zaprisego je izvršil vladni tajnik g. Zavadlal, ki je novega župana v svojem govoru pozdravil in poudaril veliko odgovornost, ki jo prevzema.

Župan Blažek se je v svojem krasnem govoru predvsem zahvalil kralju za potrditev, ter nato v bodrilnih besedah pozval občinske odbornike k složnemu sodelovanju za blagor ptujskega mesta.

Nato je sledila volitev podžupana, ki je bila jako zanimiva. Z žrebom je bil za podžupana izvoljen socialni demokrat Šegula, ki pa si je pridržal pre-

mislek do četrta. — Pozdravljamo našega župana v Ptuj ter mu pri tej priliki najpristrčnejše čestitamo in želimo obilo uspehov.

V kolikor so nam ptujske razmere znane, vemo, da bo imel tov. Blažek precej težko stališče. Smo pa na drugi strani prepričani in sigurni, da bo svoji nalogi kos ter mož prav vsestransko na mestu. S svojo koncilijantnostjo, ljubeznivostjo in nadvse vestno vztrajnostjo, kakor tudi z neizprosno energijo, si bo pridobil simpatije in oporo tudi od vseh ostalih v občinskem svetu zastopanih strank.

Zato mu ključemo: Živel, prvi naš slovenski župan v nekdanjem nemčurkem Ptuj!

V znamenju centralizacije.

Z novim zakonom hoče minister za trgovino in industrijo pokazati svojo praktično stran centralizma. Uvesti hoče to, da se bodo koncesije za velika industrijska podjetja, kakor tudi za malo trgovino in obrt izdajala v Beogradu. Razvoj v tej smeri v prečanskih krajih jim je tedaj neljub. Tudi naše narodno gospodarstvo se mora pobalkaniti! Kdor bo hotel kako novo koncesijo, bo moral imeti kompanjona iz Srbije, katerega bo določila porodica, potem šele bo dobil koncesijo. — Seveda bodo vsa taka podjetja na »zdravi in realni« podlagi!

Finančni odbor »radi«.

Seje finančnega odbora oziroma raznih sekcij se vrše s polno paro. Ena sekcija še ni dovršila svojega dela, že je razpisana seja druge sekcije. Čim hitreje, tem bolje, tako računa finančni minister. Sicer mu itak gre pri tem zelo na roko tudi opozicija, posebno demokracija, ker se jim pač zdi proračun tak, da ne potrebuje izprememb. Tu in tam milijarda dohodkov manj ali izdatkov več ne igra pri njih nobene vloge. »Prima se, sve se prima!« — Naše ljudstvo pa se bo prijemalo za glavo, ko ne bo ne samo ničesar dobilo, temveč moralo — vse plačati samo. »Porez« — to je, kar dobe prečani.

»Napredna fronta.«

Demokrati se veselo zmag »napredne fronte« pri občinskih volitvah v Zireh in na Rakeku. Ni težko uganiti, kdo je volil na italijanski meji demokrate?

Jekleni značaji.

Ob zaključku politične šole Jugosl. dem. stranke je pisalo »Jutro« o jeklenih značajih demokratske stranke, ki so pohajali v to šolo. Mi sicer teh gospodov slušateljev JDS modrosti ne poznamo, da bi mogli sklepati o njihovem značaju. Toda ena oseba, to je Janko Strnad iz Kranja nam je zadosten dokaz, kaki jekleni značaji so se vežbali v JDS politični šoli. Mož je obiskoval to šolo in je tudi javno nastopil in brez vsega sramu govoril za JDS v času, ko je bil še član osrednjega izvrševalnega odbora druge, JDS nasprotne stranke. Če so to jekleni značaji, potem je ta gospoda zašla že tako globoko v neznačajnost, da zanjo

ni več izhoda. — Mož tudi še ni dal na razpolago svojega mandata v občinskem svetu tisti stranki, s pomočjo katere je zavzel to mesto. Tako postopanje bi morale obsojati vse poštene politične stranke.

Slovo od Žombolje in Nemci.

Vlada je odstopila obmejno mesto Žomboljo Rumuniji. Naši Nemci so kazali svoje ogorčenje nad tem činom ter protestirali in vladi grozili. Pa to je bilo vse samo navidez, ker je vodstvo nemške stranke sklenilo, da kljub temu podpira še dalje sedanjo radikalno vlado. Bodo že vedeli, zakaj! Koncesije, koncesije na škodo jugoslovanskemu nacionalnemu življu. Če pa pride kak Slovenec s svojo opravičeno zahtevo, se ga »baci napolje, jer je švaba«!

Kandidati za velikega župana.

Kot kandidata za velikega župana ljubljanske oblasti namesto odstopivšega in upokojenega dr. Lukana se imenujeta dvornji svetnik Tekavčič in vladni svetnik Šporn. — Poleg tega pa bo dobila Slovenija in druge pokrajine še ministrske delegate, ki bodo imeli svoj poseben delokrog in bodo delno izvrševali agende ministrstva, ter nadzirali velike župane. Istotako dobe tudi še vsa avtonomna mesta poleg izvoljenih županov — od vlade postavljene »nadžupane«. Torej sami župani, nadžupani, veliki župani in nadveliki župani. Skratka: Skrbj se dobro, da bo vsa porodica prišla na gorko.

Svetovni pregled.

ČEŠKOSLOVAŠKI BUDŽET.

Češkoslovaški državni proračun je bil v tozadevnem parlamentarnem odseku sprejet ter znaša Kč 16.391.293.591 dohodkov in Kč 16.993.976.905 izdatkov. K rednemu proračunu za l. 1924 so bile med drugim sprejete tudi te-le resolucije:

Podržaviti se morajo vse železnice, katere že dosedaj upravlja država. — Odpravijo se naj potni vizumi. — Češkoslovaška narodna cerkev se naj uvrsti med državno priznane cerkve. — Prične se naj sistematična elektrifikacija republike. — Glede protidraginskih akcij se naj ravna vlada po teh-le smernicah:

1. Odpro se meje, 2. olajša se uvoz vseh za življenje neobhodnih potrebščin, 3. znižajo se prevozní stroški in pristojbine, 4. prepove se izvoz izdelkov, ki so v cenah posebno poskočili, 5. kontrolira se nastanek cen od surovin, počenši, 6. smoteno preganjanje oderuhov in — pobijanje špekulacije, 7. ustanovitev zbornic konsumentov.

Poleg rednega proračuna je bil sprejet tudi investicijski budžet, ki znaša 2.229.230.000 Kč. K temu budžetu je bila sprejeta resolucija, ki pozivlje vladu, da prične takoj z državnimi deli, da se na ta način omili brezposelnost. Pri oddaji državnih del se mora v prvi vrsti upoštevati domače delavstvo.

DVOJE MORILCEV OPROŠČENIH.

Dne 26. avgusta je Atanas Nikoloff umoril bivšega bolgarskega poslanika v Pragi, Rajka Daskalova. Nikoloffa je za njegov zločin sodila pretekli teden praška porota. Bil je z 8 proti 4 glasovom oproščen. Za oprostitev so bili merodajni razlogi, da je Nikoloff izvršil zločin po naročilu bolgarskega nacionalističnega društva in pod pritiskom, da za slučaj, če zločina ne izvrši, zapade sam smrtni kazni. Poleg tega so porotniki upoštevali obtoženčovo mladost — 21 let — in prišli do zaključka, da so Nikoloffa pri njegovem dejanju vodili idealni nacionalistični motivi. Oprostilna razsodba je zadela na najstrožjo kritiko v vsej češki javnosti. Izmed vseh strank se edino le demokrati zavzemajo za praško poroto, češ, da je prav ravnala. Po najnovejših poročilih iz Prage se je cela zadeva senzacionalno izpremenila. Atanasij Nikoloff nije ni Bolgar, temveč Jugoslovian Jordan Čičenkov, doma iz Štipa. Iz vsega, kar je izpovedal kot Čičenkov — na več vprašanj ni hotel odgovoriti — se lahko posname, da je bolgarska vlada, ki mu je tudi sama izbrala ime Nikoloff in zanj izstavila potni list, vsaj vedela o njegovi nameri, če ga ni sama poslala nad Daskalova. Samoobsebi umevno so Čičenkova zopet vtaknili v preiskovalni zapon, ker je sodišče takoj sprejelo predlog državnega pravdnika, da se postopek obnovi.

Skoraj istočasno s Čičenkom je bil oproščen Conradi in njegov pomagač Polunin, ki sta umorila v Švici zastopnika sovjetske Rusije Vorovskija. Švicarska porota je razsojala pod utisom v zagovorih navedenih grozodejstev, ki so jih boljševiki povzročili na Ruskem. Umor Vorovskija se je izvršil z maščevanja nad grozodejstvi, ki jih je umorjeni posredno, ali neposredno izvršil nad obtožencema. Ko je v potni dvorani navzoče občinstvo slišalo oprostilno razsodbo, je aplavdiralo. Zločinca sta bila takoj izpuščena.

NEMČIJA.

Kaos v Nemčiji traja dalje. Saj pa tudi nikomur na misel ne pride, da bi te žalostne razmere skušal ublažiti. V kalnem ribariti je pač najlažje, tako si mislijo vsi ti elementi, ki so ta kaos uprizorili. Sicer pravijo, da je vlada izdala strogo odredbo proti komunistom, da je zaprla redakcijo glasila »Die rote Fahne«, da je izvršila preiskavo v strokovni centrali, kjer je bila zaplenjena ogromna korespondenca z inozemstvom posebno z Rusijo in da je odkrila ogromno skladišče orožja in municije. Ako je s tem že kaj doseženega, je drugo vprašanje. Mnenja smo, da vlada tej ogromni propagandi komunistov in monarhistov ne bo kos in da je puč neizogiben.

Na drugi strani da veliko misliti stališče Anglije napram povratku bivšega cesarja Viljema. Na seji veleposl. konference je zastopnik Anglije namreč izjavil, da angleška vlada ne bo nastopila proti temu. — Tudi napram politiki Francije zastopa Anglija tako stališče, da bodo prizadevanja Francije, nemški element usmeriti pod vsakim pogojem po francoskem vetru — postala iluzorna.

Kakor se vidi, se bo razvoj dogodkov v Nemčiji vršil navidezno brez vsakega pomembnega zunanjega vpliva. Ententa, kje si?

STRESEMANN.

Zaenkrat je nemška politika zvezana z imenom državnega kanclerja Stresemanna. Navzlic temu, da ima Stresemann med nemškimi političnimi strankami več sovražnikov kot prijateljev, ne misli na to, da bi odstopil.

Nasprotno! Razglasil je, da odgovori na nezaupnico parlamenta z njegovim razpustom, on pa da ostane in razpiše nove volitve. Stresemannov politični koncept je šel vedno za tem, da ustvari veliko koalicijsko vlado. Pri zasledovanju tega cilja se ni strašil kreniti celo nekoliko na levo, četudi je sam reakcionar in skrit monarhist. S svojo politiko je začasno pridobil socialne demokrate, katere si je pa kmalu odbil, ker preveč simpatizira z nemškimi nacionalci. Napram bavarskima pučistoma, Hitlerju in Ludendorffu, je Stresemann pokazal veliko popustljivost. Niti na um mu ni prišlo, da bi poslal državno brambo v Monakovo in s tem dvignil ugled nemške republike, ampak se mu je zdelo umestneje prepustiti akcijsko svobodo bavarskemu diktatorju Kahru. Zdi se, da Stresemann na tišem odobravlja protirepublikansko propagando v Nemčiji. Nasproten je samo nepremišljenim in otročjim pučistom Hitlerjeve vrste. Bolj očitvidno uslugo v monakovski aferi je napravil Stresemann monarhistom s tem, da je ravno ob času obletnice nemške republike dovolil, da se bivši kronprinc vrne domov in naseli kot — navadni državljani seveda. Vendar navzlic svojemu republikanskemu »kaiserstvu« ne uživa Stresemann nobenih posebnih simpatij pri monarhistih. Še premalo odločen se jim zdi. Verjetno je zato, da bo moral Stresemann le odstopiti in to prav kmalu, kljub temu, da grozi z razpustom parlamenta. Za slučaj Stresemannovega odstopa pa še vedno ni misliti, da pride za njim državnik, ki bo branil nemško republikansko ustavo. Monarhistična moč se vedno bolj širi. Za Stresemannom je mogoča le diktatura. Po današnji nemški mentaliteti bi bil za to mesto kot nalašč ustvarjen sedanji šef državne brambe, general von Seekt, ki ima že itak polovico državne oblasti s svojimi batalioni v rokah. Žalostno je le, da se je dal nemški proletarijat popolnoma izriniti iz odločilnih mest. Nemški proletarijat ima danes le še pravico molčati in stradati, ter čakati, kedaj se bo monarhistom zdelo umestno raztrgati republikansko ustavo. Nemška socialna demokracija je pokazala, da ni zmožna vladati, zato mora pustiti, da zavladata zopet reakcija in kapital nad napredkom in delom.

VOLITVE V BOLGARIJI.

V Bolgariji so se pravkar izvršile volitve. Natančni rezultati še niso znani. Vladni listi se tolažijo, da je baje vladna stranka zmagala. — Mi pa mislimo, da je zmaga v senci bajonetov piškavca oreha vredna.

VOLITVE NA ANGLEŠKEM IN FRANČOSKEM.

Na Angleškem se vrše volitve mesca decembra in je volilna borba že v polnem teku. Glavna volilna gesla so strogo gospodarskega značaja in se tičejo vprašanja uvoza in carin. Angleški volilni programi so vedno praktične vsebine, kot je Anglež predvsem praktičen, šele za tem idealist, ali kaj podobnega. Od teh volitev še ni pričakovati, da bi se posebno izpremenil tamošnji režim. Vsekakor bo v angleški politiki še naprej odločevala politika sedanjega ministrskega predsednika Baldwina. Sicer ima Baldwin opravka s konkurencom Lloydom Georgem, ki se je ravnokar vrnil iz Amerike, vendar pa se ni bati, da se ne bi uveljavila Baldwinova politika. Za delovni razred je končno precej vseeno, kdo izmed obeh liberalnih konservativcev pride na krmilo. Delavska stranka še ne bo dobila tolikoga števila mandatov, da bi lahko sestavila vlado, čeprav je gotovo, da bo delavska stranka izdatno napredovala.

Na Francoskem triumfira Poincaréjev imperijalizem in nacionalni šovinizem. Zmaga mu je zagotovljena. Francosko delavsko gibanje je razdeljeno na več socialističnih strank. Radi razdvojenosti in krivičnega volilnega reda ni pričakovati, da doseže francoski proletarijat posebne uspehe pri volitvah. Poroča se, da se nameravajo francoski socialisti za volitve združiti v blok leve, kateremu bi pripadale tudi nevladne meščanske stranke. Toda tudi blok ne bo premagal Poincaréja.

LABOUR PARTY.

Angleška delavska stranka je izdala oklic, v katerem zahteva, da se skliče nova mednarodna konferenca, ki naj

se je udeleži tudi Nemčija. Dalje zahteva politiko mednarodne solidarnosti, ki naj bi jo uveljavljalo Društvo narodov, katero bi se moralo vsled tega razširiti. Ta stranka zahteva tudi ureditev mednarodnih odnošajev z Rusijo. — Kaj bodo neki naši modri v Beogradu k temu rekli?!... Nič!...

Iz stranke.

Za »Novo Pravdo« se vse premalo stori od strani krajevnih organizacij. — Kolikokrat smo že naglašali, da se je brez zadostnega tiska težko boriti za načela stranke. To vprašanje je važno tembolj, ako pomislimo, kako so nasprotna stranke oborožene s tem važnim orožjem. Vsi naši somišljeniki naj si zapomnijo, da bomo le tedaj močni, ako si bomo moč sami priborili, kar — povsem naravno — ne gre brez žrtve. Če hočemo, da se »Nova Pravda« poveča in razširi, kar je želja vseh naših somišljenikov, potem moramo za list delati z vsemi našimi močmi. Prvo pa, kar lahko brezpogojno zahtevamo od vsakega našega somišljenika je to, da je sam naročen na »Novo Pravdo«. Če ni nanjo naročen, je ne čita, ali le redkokedaj, ko mu pride slučajno v roke. Posledica tega je, da čisto nič ni informiran o razmerah v naši stranki in da verjame vse, kar pišejo nasprotni časopisi. Tudi nima nikakega stika, nikake vezi z načelstvom stranke. Navedli bi lahko še veliko dokazov za to, da je potrebno, da se list čita, kar bo tudi omogočilo, da bo vsebinsko boljši in obsežnejši. Opiraje se na sklep letošnjega glavnega strankinega zbora pozivamo vse naše somišljenike, da se naroče na »Novo Pravdo« in da poleg tega tudi nabirajo inserate. Naj ne bo nobenega narodnega socialista, ki bi ne bil naročen na »Novo Pravdo«! — Tajništvo NSS.

Zbor zaupnikov NSS za Ljubljano. — Okrajni odbor NSS za Ljubljano sklicuje za petek, dne 23. t. m. ob pol 8. uri zvečer zbor ljubljanskih zaupnikov NSS v spodnjih društvenih prostorih Narodnega doma. — Dnevni red: 1. Poročilo predsednika okrajnega odbora. 2. Položaj naše stranke. 3. Občinsko gospodarstvo. 4. Kako razširiti naš tisk. 5. Slučajnosti. Pozivamo vse naše zaupnike, da se zanesljivo in točno udeležijo. — Okrajni odbor NSS za Ljubljano.

Krajevna organizacija NSS za poljanski okraj v Ljubljani ima odborovo sejo v torek, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenem lokalu, kar naj blagovolijo tovariši odborniki vzeti na znanje. Na dnevnem redu so nujne in važne zadeve, zato polnoštevilno in točno! — Predsednik.

Krajevna organizacija NSS za dvorski okraj je priredila v torek dne 20. t. m. v gostilni pri Mraku lepo uspeši sestanek, ki mu je predsedoval predsednik tov. Pelan. Kot prvi je govoril tov. Brandner, ki je orisal sedanji položaj v stranki in povdarjal veliki pomen dejstva, da smo alirani s čehoslovaško nar.-socialistično stranko, katera ima v čehoslovaški odločujoč vpliv in ji pripadajo najznamenitejši politiki kot je Beneš itd. Nadalje je razpravljal o bodočih naših naogah, da pridemo čimprej do odločilne besede, da nam bo tako mogoče izvesti naš narodno-socialistični program. Neglede na posamezne odpadnike, ki jih nihče ne ceni, moramo ostati zvesti našemu praporu, pa naj pride kar hoče. Razveseljivo je dejstvo, da se naša stranka povsod konsolidira. Nato je govoril tov. občinski svetnik, Rupnik, katerega govor je bil zelo zanimiv, ker je pokazal na nevzdržne razmere, ki so zavladale na mestnem magistratu pod sedanjo večino, ki je absolutistična in ne upošteva nobenega stvarnega predloga od strani opozicije. Najvažnejša vprašanja rešuje takozvani akcijski odbor, v katerem opozicija ni zastopana. V zadnji, komu so bila nakazana stanovanja v novi mestni hiši, govornik še do danes ni dobil obljubljenega odgovora od župana. Pač pa mu je znano, da biva v njej 12 klerikalcev, 4 komunisti in 6 socialnih demokratov. Mestne uradnike pade stanovat v ječo, dočim sasedajo stanovanja v mestnih hišah celo občinski svetniki, ki niso mestni uradniki, in kot taki do tega ne bi imeli pravice. Posebno pozornost pa je vzbudilo dejstvo, da je večina odklonila ponudbo družbe »Elektra« in s tem oškodovala ne samo našo industrijo, ampak tudi naše delavstvo. Nadalje se je bavil s krivičnimi imenovanji in je dokazoval, da so klerikalci vse svoje ljudi vrnili na magistrat in v kolikor to ni bilo mogoče, so ustanovili zanje nova mesta. Tega narodni socialisti nismo delali nikdar, ko smo bili v večini, ker smo bili poštenj in korektni in smo zato upo-

števali le zmožnost, ne pa strankarsko pripadnost. Nam danes ni treba podvzemati nobenih korakov, da bi temu gospodarstvu napravili konec, ker se bo takozvana Zveza delovnega ljudstva, kateri so šteti dnevi, sama pokopala. V najkrajšem času bo morala napovedati bankrot. Vsak mesec ima poldrugi milijon primanjkljaja pri kritju tekočih izdatkov. Pri vsem tem pa je še v tem težkem položaju, da ji nihče noče v tem težkem položaju, da ji nihče noče več kreditirati, ker ji nihče več ne zaupa. Tov. Ambrožič, bivši obč. svet., je kot učitelj govoril o šolskih zadevah in dokazoval, da nobena stranka ni tako zanemarjala mestno šolstvo kot ravno takozv. Zveza delovnega ljudstva s klerikalci na čelu. Da bi vsaj toliko storila, kot se je storilo za časa dr. Tavčarja. Toda niti vinarja še ni dala v šolske svrhe. Delo te koalicije je povsem nasprotno komunalnemu programu, ki ga je izdala za časa volitev. Ravno tako je s prehrano. Moka se je v zadnjem času pocenila za 5 do 6 K, žemlje pa so še vedno enako majhne, oziroma drage, ker taka važna vprašanja sedanje večine očitvidno ne zanimajo. Ona skrbi samo zase. Zato boj z njo pri prihodnjih volitvah ne bo težak. Tov. Pelan se je zahvalil vsem trem govornikom, nakar se je nadaljevala debata o referatih, osobito pa se je pretresavala taktika stranke.

Krajevna organizacija NSS v Mariboru sklicuje za soboto dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer sestanek v gostilni Orovič. Na sestanku poroča med drugimi tov. Brandner iz Ljubljane.

Sestanek NSS v Kranju. Preteklo soboto se je vršil v Kranju sestanek naših somišljenikov, na katerem je govoril tovariš Brandner iz Ljubljane. Govornik je obrazložil sedanje stanje v stranki, ki se vidno konsolidira in je pokazal pot, po kateri nam je hoditi v bodoče, ako hočemo doseči lepših uspehov. Za tem se je vršila obširna debata, v katero je poseglo več naših zvestih somišljenikov. Končno je bilo sklenjeno, predložiti načelstvu stranke nekatere važne sklepe in je bil prihodnji sestanek določen za nedeljo, 9. decembra ob 9. uri dopoldne v gostilni pri Jezeršku.

Opozarjamo vse naše organizacije v Ljubljani, da pri svojih prireditvah (sejah, shodih, družabnih večerih itd.) blagovolijo upoštevati, da se vrše vsako sredo zvečer predavanja »Bratstva«, katera naj redno obiskujejo vsi naši somišljeniki. Z ozirom na to naj se opuste ob sredah vse ostale prireditve. — Tajništvo NSS.

Strokovni vestnik.

Protestni shodi trboveljskih rudarjev. Trbovlje. V nedeljo 18. t. m. popoldne se je vršil pri nas javen protestni shod, ki ga je sklicala Narodno-socialna strokovna zveza. Kljub skrajno slabemu vremenu so bili prostori gostilne g. Božiča polni zborovalcev. Shod je v imenu osrednjega vodstva NSSZ otvoril in vodil strokovni tajnik tov. Kravos, ki je tudi referiral. Jako izčrpno je poročal o katastrofi, ki preti rudarskemu stanju, če se kapitalističnim krogom posreči uzakoniti dosedanja projekt zakona o zaščiti in zavarovanju rudarjev. Člen za členom je pojasnil referent in dokazal, da bi drug za drugim še bolj zaslužil že itak zaslužnjega rudarja. Zborovalci so z zanimanjem sledili izvajanju referenta in pokazali svojo ogorčenost nad atentatom, ki se pripravlja za rudarje. Referent je končal svoja izvajanja s tem, da je pozval vse zborovalce, brez razlike politične pripadnosti, naj dvignejo svoj glas in zahtevajo, da se ta projekt uniči; za rudarje naj se uveljavi že obstoječi zakon o zaščiti in o zavarovanju delavcev. Po poročilu referenta se je priglasil k besedi s. Pristoi, ki je odobral stališče referenta, spopolnil nekaj podatkov in pozival rudarje na skupen nastop za obrambo rudarskih interesov. Tudi s. Salomon, ki se je priglasil k besedi, je orisal teror TPD in pozival rudarje, naj pazno bde nad tem, kar ima priti. Nato je predsednik shoda prečital resolucijo, ki jo objavljamo na drugem mestu, ter jo dal na glasovanje. Resolucija je bila enoglasno sprejeta. Končno je predsednik še enkrat pozval k enotnemu nastopu pri obrambi teptanih rudarjev in zaključil shod.

Zagorje. Istočasno kot v Trbovljah se je vršil tudi v Zagorju protestni shod, ki je bil kljub slabemu vremenu dobro obiskan, žal, da ne tako, kot bi z ozirom na važnost bilo to potrebno. Shodu je predsedoval tovariš Drnovšek. Osrednje vodstvo NSSZ sta zastopala tov. Juvan in Tomc. Referiral je o projektu novega zakona o zaščiti in

zavarovanju rudarjev prav izčrpno in poljudno tov. Juvan ter opozarjal zborovalce na krivico, ki bi jo prizadejal rudarjem ta zakon. Po referatu je sledila debata, v katero je poseglo več zborovalcev, med njimi tudi nekaj komunistov, ki pa so vsi odobraval stališče referenta. Ob koncu je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija, ki so jo sprejeli tudi zborovalci v Trbovljah:

Resolucija.

Rudarji, zbrani na protestnem shodu Narodno-socialne strokovne zveze v nedeljo 18. novembra 1923 v Zagorju ob Savi, najodločneje obsojajo način, po katerem se je sestavil projekt zakona o zaščiti in zavarovanju rudarjev in namero, da se ukine Ministrstvo za socialno politiko.

Najodločneje protestiramo, da bi se projekt o zaščiti in zavarovanju rudarjev uzakonil, ker bi to pomenilo zapostaviti rudarski stan za drugimi delavci, ki imajo v zakonu za zaščito delavcev dobro zavarovane pravice in ker ta projekt nima zakonite podlage, ker nasprotuje določbam že obstoječega in veljavnega zakona o zaščiti delavcev.

Protestirajo proti uzakonitvi projekta zakona za zavarovanje rudarjev, ker predvideva ta projekt bratovske skladnice, katere institucije so se do danes pokazale kot škodljive rudarskim interesom in ne odgovarjajo svojim namenom.

Pozivajo vse merodajne kroge, da postavijo vse svoje sile, da preprečijo uzakonitev tega projekta.

H koncu protestirajo proti nameri ukinitve ministrstva za socialno politiko in zahtevajo:

1. Projekt o novem zakonu za zaščito in zavarovanje rudarjev naj se ne uzakoni; na rudarje naj se razširi že obstoječi zakon o zaščiti in zavarovanju delavcev.

2. Ministrstvo za socialno politiko naj se ne ukine, temveč naj se delokrog tega ministrstva razširi, da bo lahko z vsemi silami čuvalo nad zakonom o zaščiti delavcev.

3. Zakon o zaščiti delavcev naj se dosledno izvaja.

Rudarji, zbrani na shodu izjavljajo, da bodo dosledno branili svoje pravice in interese.

Projekt o zakonu za zaščito rudarjev. ki je v zadnjem času zagledal beli dan je pravo »remek-delo« kakega »najboljšega zakonodavca«. O tem projektu napišemo v prihodnji številki nekaj besed, za danes bi samo priporočali g. ministru za šume in rude, da naj ne pozabi pri prihodnjih odlikovanjih na tega »velezasluznega« delavca. Trboveljska družba mu pa gotovo v novi ljubljanski palači vzida spominsko ploščo, če ne postavi v vestibul njegove sohe.

Za zaščito narodnih in socialnih interesov.

»Jutranje Novosti« z dne 21. t. m. pri-
našajo pod zgornjim naslovom članek, ki ga je vsak domači delavec gotovo z veseljem pozdravil in ki mnogo obeta, če le ne bo pri članku ostalo. Mi smo to, kar pišejo sedaj »J. N.« že zdavnaj pisali in smo večkrat morali vporabljaliti tudi ostrejši ton, ker do danes, to mirne vesti lahko trdimo, so dejstva govorila in dokazovala drugače. Če vzamemo en sam do neba kričeč slučaj, moramo pri svoji trditvi vztrajati. Pri strojni tovarni na Polzeli, kjer vladajo državni nenaklonjeni Nemci in nemčurji, sta bila odslovljena dva poštena slovenska delavca le radi tega, ker sta Slovenca in čutila narodno ter sta ustanovitelja Narodno-socialne strokovne zveze, ki ni protidržavna in ne politična, temveč ima v programu cilj zaščite narodnih in socialnih interesov jugoslovenskega delavstva. Vzlic temu, da so državne oblasti ugotovile, da sta odpuščena nepravilno in protizakonito, sta že oba skoro nad pol leta brez zaslužka. Dal Bog, da članek »J. N.« ne ostane glas vpijočega v puščavi, temveč da bodo vladajoči krogi tudi z dejstvi dokazali, da hočejo zaščititi interese našega delavstva. —s.

Celjska »Unija« se je v zadnjem času prelevila v monopolizirano družbo za zaščito stavbinskih delavcev. Ta »Unija« je 30. avgusta t. l. po svojem tajniku Leskošku podpisala pri Zvezi industrijev skupno kolektivno pogodbo, za katero se je med pogajajočimi dosegel popoln sporazum. Na pogajanjih so stavbinski delavci bili zastopani poleg navedene »Unije« tudi še po **Odseku stavbinskih delavcev Narodno-socialne strokovne zveze**, po Osrednjem društvu stavbinskih delavcev, Stokovni zvezi lesnega in stavbinskega delavstva in Jugoslovanski strokovni zvezi. Mesec dni pozneje

pa je ta »slavna« Unija sklenila separaten dogovor z nekim podjetjem in še pozneje pa je poslala Zvezi industrijev dopis, v katerem javlja svojo protokolacijo na monopol za zaščito stavbinskih delavcev, ki jih sploh nima. Zveza industrijev je ta dopis famozne »Unije« poslala tudi NSSZ v izjavo in dobila za odgovor: »Da ima NSSZ med svojimi organiziranci tudi stavbinske delavce, ki imajo svoj odsek in svojega zastopnika v osrednjem vodstvu. NSSZ zato zahteva, da se vodijo vsi dogovori sporazumno z vsemi onimi organizacijami, ki imajo včlanjene tudi stavbinske delavce, ker vendar sme in mora vsaka organizacija ščititi interese svojih članov.« Gospodu Leskošku čestitamo na pridobitvi tako izbornega monopola, želimo le, da si preskrbi tudi monopol za fabriciranje članov, katerih sedaj nima in pa monopol za demagoštvo.

Litija. Brzobjavka. Nagle smrti je umrla »Zveza tekstilnih in oblačilnih delavcev« ali kakor jim tukaj pravimo: neodvisni komunisti. Ob grobu žaluje od »neodvisnih« odvisni Zupančiči.

Kochevje. Tukajšnja podružnica NSSZ sklicuje v nedeljo 25. t. m. ob 4. uri popoldne pri Bizjaku v Šalki vasi protestni shod z dnevnim redom: 1. Zakon o zaščiti in zavarovanju rudarjev. 2. Rudarski in delavski položaj. — Po shodu se vrši občni zbor podružnice NSSZ. Na shodu in občnem zboru poroča delegat osrednjega vodstva iz Ljubljane. Tovariši, udeležite se shoda in občnega zbora polnoštevilno.

Delavski mladini, predvsem pa našim vajencem priporočamo naj pristopijo k izobraževalnemu društvu »Bratstva« v Ljubljani in drugod, ker se v tem društvu zbira delavska mladina, ki si želi izobrazbe. Naj ne bo mladeniča ali mladenke, delavskega stanu, ki ne bi bil član »Bratstva«! Sprejema tudi naše strokovno tajništvo v Narodnem domu, I. nadstropje desno.

Upravni odbor NSSZ ima svojo redno sejo v nedeljo dne 2. decembra t. l. ob 2. uri popoldne v tajništvu. Tovariši odborniki, odzovite se vabilu točno in zanesljivo.

Izkaz posredovalnice Slov. trg. društva »Merkur« v Ljubljani 19. novembra 1923. V službo se sprejmejo: 1 knjigovodja, 1 kontorist, 5 potnikov, 1 skladiščnik, 8 pomočnikov, 3 korespondentinje, 2 kontoristkinje, 1 strojepiska, 1 blagajničarka, 5 prodajalk, 5 učencev, 7 učenk. — **Službe iščejo:** 6 knjigovodij, 2 korespondenta, 10 kontoristov, 12 poslovođij, 6 potnikov, 4 skladiščniki, 38 pomočnikov, 15 kontoristkinj, 36 strojepisk, 16 blagajničark, 24 prodajalk, 10 učencev, 12 učenk.

Mladinski vestnik.

Iz osrednjega izvršilnega odbora JNSM. Bratje in sestre! Pripravljamo se na glavni zbor narodno-socialistične mladine, ki se vrši na praznik, v soboto 8. decembra, v Zagorju ob Savi. Vsaka krajevna organizacija mora prijaviti osrednjemu izvrševalnemu odboru (v roke začasnemu predsedniku bratu Brandnerju) do 10 delegatov in sicer najdalje do 1. decembra t. l. Na predvečer zbora, t. j. 7. decembra se vrši v Zagorju seja zastopstva mladine (vsi predsedniki in tajniki okraj. organizacij). Na glavnem zboru se bodo v smislu sklepa osr. izvrš. odbora vzeli v razpravo samo oni predlogi, ki bodo dostavljeni osrednjemu izvrševalnemu odboru najkasneje do 5. decembra. Naj se za ta naš zbor vse kraj. organizacije temeljito pripravijo. V vseh organizacijah naj stoji sedaj priprave za glavni zbor mladine na prvem mestu. 8. december bo pomenil za nas dan dela. Treba nam bo predvsem rešiti ona vprašanja, ki se tičejo razvoja naših organizacij.

Akademija »Bratstva« v Ljubljani. Preteklo sredo je predaval primarij dr. Defranceschi o higijeni (ali kako naj živimo). Prihodnjo sredo predava urednik Miroslav Golob o pacifizmu. Predavanja se vrše redno vsako sredo ob pol 8. uri zvečer na državni realki.

Prirediteljski odsek »Bratstva« v Ljubljani. Na zadnji odborovi seji »Bratstva« je bilo sklenjeno, da se dosednji veselični odsek pretvori v prirediteljski odsek, v katerem bodo poleg načelnika brata Velepiča zastopani po en zastopnik, oz. zastopnica dramatičnega, tamburaškega, plesnega in ženskega odseka. Sedaj se vrše priprave za prireditve Miklavževega večera, ki se bo vršil 5. decembra v restavracijskih prostorih Narodnega doma in ki obeta biti z ozirom na lep spored res nekaj izvanrednega.

Ženski odsek »Bratstva« v Ljubljani. Na inicijativno sestre Corlary, odbornice

»Bratstva«, se je osnoval ženski odsek, ki se bo pečal predvsem z ročnimi deli. Več izpregovorimo o tem, za naše sestre zelo važnem odseku v prihodnji številki »Nove Pravde«.

Šola I. tečaja (začetniškega) tamburaškega zbora »Bratstva« v Ljubljani se je pričela preteklo nedeljo pod vodstvom zborovodje br. Mikoliča. Obiskovalcev in obiskovalk je 23. Sedaj se poučuje teorija.

Koncert tamburaškega zbora »Bratstva« v Kranju. Tamburaški zbor »Bratstva« v Ljubljani je po dolgem času zopet napravil izlet in sicer topot v Kranj, ki ne slovi samo po našem največjem pesniku, temveč tudi po svoji naravni krasoti. Žal, da v nedeljo ni bilo veličastnega razgleda na Karavanke, ker je lil dež in padal sneg. Kljub temu so si izletniki ogledali poleg hiš, kjer sta bivala naša pesnika France Prešeren in Simon Jenko, v katere so vzdane lepe spominske plošče, tudi grobove obeh velikarov na pokopališču. Tudi koncert, ki se je vršil zvečer, je lepo uspel. Tamburaški zbor je žel za svoja izvajanja mestoma naravnost frenetični aplavz. Naš vestni in požrtvovalni zborovodja brat Mikolič je imel to zadoščenje, da so se priznavali uspehi njegovega dela, v katero je položenega mnogo, mnogo truda. Izlet se je vršil v najlepšem redu. Tudi železnica je šla zboru na roko, tako da je v skupnem vozu med potjo lahko zasvirala marsikatero koračnico, ki se je razlegala v pondeljek jutraj na progi od Kranja do Ljubljane. Predvsem pa gre zahvala Narodni čitalnici, ki je zboru brezplačno prepustila svojo dvorano. Tudi postrežba v hotelu pri Novi Pošti je bila dobra.

Srbo-hrvatski tečaj »Bratstva« Celje se je pričel dne 16. t. m. v šolski dvorani štev. 6 meščanske šole. Tečaj je otvoril načelnik šolskega odseka br. Germ, ki je v kratkih besedah obrazložil njegov pomen. Učitelj, gosp. Radič, je pozival vzradosčen nad številnim obiskom — navzoče k vztrajnemu in točnemu obiskovanju, ter nato pričel s poukom. — Tečaj šteje 52 slušateljev, ki so zastopani iz vseh delovnih slojev. Pouk se vrši vsak pondeljek in petek od pol 8. do pol 9. ure zvečer.

»Bratstvo« Celje je priredilo svoje 3. predavanje dne 17. t. m. Predaval je pri nabito polni društveni dvorani gosp. dr. Anton Schwaab o »strupih« — ter za svojo poljudno in zanimivo snov žel živahno odobravanje. Predavatelj je obljubil društvu še več sličnih predavanj. Da šolski odsek po svojem načelniku bratu Germu marljivo in vztrajno deluje — je dokaz, da si je svest svoje naloge v kulturno-vzgojnem smislu, ki je in naj bo kardinalna točka v razvoju narodno-socialistične mladine.

Članstvu »Bratstva« Celje! — Ker že mnogo članov — bratov in sester ni poravnalo društvenega davka, pozivljemo vse one, ki svojih članskih obveznosti napram organizaciji niso uredili, da to nemudoma store. Zbor JNSM se b'žja — treba je, da je članarina od slehernega člana točno poravnana. Le tako bo mogoče, da se čim večje število članov udeleži zbora dne 8. decembra t. l. v Zagorju!

Tedenske novice.

Upravno sodišče je vendarle pričelo poslovati. Sedež upravnega sodišča je v Celju, kjer so se v torek 20. t. m. pričele prve javne razprave. — Hvala Bogu, dolgo je trajalo!

Redukcija na ljubljanskem magistratu. Črnoedečglava koalicija na ljubljanskem magistratu je izvolila nekaj »akcijski odbor«, ki je izvršil precej čednih »akcij«. Kot posebna, nova akcija je »preosnovanje« uradnega magistratnega aparata. Gospodje so uvideli, da je na magistratu nastal dren, vsi uradi so prenapolnjeni radi tega, ker so bile sprejete in nastavljene razne njihove brezposelne politične korifeje. Magistrat pa se po ribniško razširiti ne da. Zato treba redukcije! Kar je starega, izkušenega, zanesljivega, in kar je tem gospodom napoti, to naj gre enostavno na cesto! Kaj hočemo, je pač to socialno delo! — Kar tako naprej gospodje! — Edino dobro pri tem je to, da je pri nas že uvedeno to venmetanje in da se bo po tem sistemu lahko prakticiralo kar naprej!

Obrtno-nadaljevalna šola se prične! — Vsaj tako poročajo razni listi. Skrajni čas! Toda nekaj novega bo zopet prinesla ta šola. Nov davek, katerega bo moral plačevati vsak obrtnik za vsakega vajenca vsaki mesec vnaprej po 28.50 Din. Kdor se tega ne bo držal, bo kaznovan in zarubljena njegova lastnina. V kakem skladu je to s

sedaj veljavnim obrtnim redom? — Naša vlada je pač umetnica v reševanju sličnih problemov. Dovolj se, toda — plati sam! To bi bili mi storili že davno lahko brez Beograda. Toda čemu naprtiti obrtniku oziroma bolje rečeno našemu konsumentu novih indirektnih davkov, ko že itak plačuje davek za take stvari in to v več kot zadostni meri. — Tako se rešujejo naša kulturna, gospodarska in socialna vprašanja iz blaženega centra. Mi pa naj bomo tiho in gledamo mirno, kako se nam uničuje to, kar smo si zgradili in si priborili v dolgih letih pod nemško knuto! — Ne boš!

Minister saobračaja dr. Velizar Jančević je obiskal 20. t. m. ljubljanske železničarje. Karakteristično je to, da ga je spremljal po drž. upravi južne železnice pravi pravcati uniformirani žandarm, ki ga je čakal na hodniku pred vsakimi vrati. — Mora pa že imeti presneto slabo vest ta gospod minister, ki si jemlje na posete svojega uradništva orožniško asistenco! — Res, daleč smo prišli!

Trgovska pogodba s Poljsko je sedaj sklenjena. — To je menda prvi pametni korak naše vlade; seveda je še vprašanje kako se bo izvajal.

Velike županije ali oblasti prično poslovati 1. januarja 1924. — Ravno prav! Se bo vsaj našel kak prostorček za reducirano uradništvo, ki ga bodo gospodje v Beogradu 1. decembra postavili na cesto. O, saj se skrbi za male ljudi! Na eni strani reducirajo, na drugi zopet odpirajo nove urade.

Generalna redukcija uradništva se bo izvršila 1. decembra t. l. v vseh oblastih in uradih! Pa ne zato, da bi se ostalemu uradništvu s tem zboljšali prejemki! O, ne! Zato, da pride Pašič do svojega »Taschengelda«, da se olajša državni proračun, v katerem je ta »Taschengeld« zapodačen, med tem ko povišice za državne stradalce in berače v njem niso vštete. — Pri tem pa ne smemo pozabiti, da si je to delo za 1. december g. Goršič pri ljubljanskem socialnem skrbstvu lepo olajšal, ker je že te dni malone vse uslužbenke pahnil na cesto.

Redukcija vojnih invalidov se bo izvršila na ta način, da bodo povečini vse zmatali iz državne oskrbe. Samo »prave invalidi« bodo z invalidnim zakonom osigurani (kateri pa so ti?), v kolikor bodo to dopuščale državne finance. (No, potem so že preskrbljeni!) To osiguranje je že zamišljeno tako, da bi dobili taki »pravi« invalidi zemljo (to bo dobil vsaki), obrt s kapitalom in državne službe. — Srečni invalidi! — Gospodje, le igrajte se z ognjem!

S caristično Rusijo bi imeli šele pravega soseda! Tako pravi — ali si misli naša vlada, ker še vedno sanjari o taki Rusiji in o blaženih starih časih. Zato pa tudi ne pusti v Beograd niti trgovskega zastopnika današnje sovjetske Rusije. — To zatrjujejo beograjski listi, ki najbrže vso današnjo porodico naše prestolice prav dobro poznajo.

Klerikalno demagoštvo. — »Slovenec« se je v soboto razkačil nad ljubljanskim tržnim nadzorstvom, ker je ta urad baje poslal v Beograd neresnična poročila o ljubljanskem trgu, to je o sedanjih tržnih cenah. V poročilu navedene tržne cene baje ne odgovarjajo dejanskim tržnim cenam. Vsled tega bo beograjski vladi olajšano stališče pri dolečevanju novih draginskih doklad državnim nameščencem itd. — To je vse lepo! V tem oziru se tudi mi pridružujemo tej kritiki, če je res tako in zahtevamo od ljubljanskega župana, da to popravi in pri tržnem nadzorstvu napravi red. Nerazumljivo pa se nam zdi to demagoško priznanje naših klerikalcev v političnih listih. Kdo pa je temu kriv, da tržno nadzorstvo dela kar hoče? Ali niso na magistratu neomejeni gospodarji ravno tisti klerikalci, ki upirajo to demagoško gonjo in pa njihovi zavezniki komunisti — socialpatrijotje? Pač slabo izpričevalo za vas, gospodje! Pokazali ste javnosti sami, da ne veste kaj se dela za Vašim hrbtom. Vaši cilji so samo razna korita! — Naše delavstvo in uradništvo pa je s tem dobilo nov dokaz, da uganjate samo demagoštvo!

Pašičev »Taschengeld«. Državni proračun predvideva za g. Pašiča 2.500.000 Din — **zlatih dinarjev ali po naše 180.000.000 K.** Ta vsota je označena kot dispozicijski ali razpoložljivi fond gospoda ministrskega predsednika, ter jo zato sme porabiti, kadar hoče in kakor hoče, ter ne more nikdo od njega zahtevati obračuna. — E, to je lepo! Še bo nekaj radikalov! Ta »Taschengeld« bo že nekaj izdal! — Poleg tega pa imajo slične fonde tudi še vsi drugi ministri, nekateri večje, drugi manjše, kakor je pač ta ali oni podjeten in brihten.

Poštne znamke se morajo tiskati v inozemstvu, dasiravno je ponudba dotične tvrdke najdražja. Govore pa zanjo drugi razlogi ter je to najsolidnejša tvrdka. Tako zatrjuje poštni minister. — Mi pa mu tega ne verjamemo oziroma mu nekaj le verjamemo! Naša domača grafična podjetja bi to prav gotovo umetniško izvršila, ker so na višku. Imajo pa drugo napako: vse premalo so — kavalirska.

Ogoljufani so! — Naša slavna radikalna vlada si je »osvojila« predlog finančnega ministra, da se državnim uslužbencem izplača samo 25% onega povška, ki bi ga sicer morali dobiti po novem zakonu. To bi znašalo potem nekako 500—1000 kron, toda le tedaj, ako ostanejo draginjske doklade, kakor so sedaj. Ako se pa drag. doklade tudi skričijo, kakor se govori, potem ostanejo kakor smo bili, oziroma se bodo premjemki zlasti pri družinskih očetih še izdatno znižali. — Gotovo je, da bodo razočaranja velika! In kaj potem? Na to vprašanje bomo odgovorili o pravem času! Sploh pa bi moralo trezno državljanstvo samo napraviti tem javnim škandalom, ki se gode z uradništvom, že enkrat konec.

Šiling se bo imenoval novi avstrijski kovani denar, ki ga imajo že baje pripravljene, da ga dajo v promet.

LISTNICA UPRAVE.

Za tiskovni sklad je nabral tov. Bizjak v Litiji 31 Din. Hvala! — Posnemajte!

— Čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko **Peko**, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
	dinarjev	dinarjev
100 švic. frankov stane	1575.—	1535.—
100 franc. frankov	480.—	485.—
100 laških lir	385.—	380.—
100 čeških kron	260.—	252.—
1 milijarda nem. mark	—	—
100 poljskih mark	0.0039	0.0046
100 avstrijskih kron	0.127	0.1225
100 ogrskih kron	0.46	0.44
100 bolg. levov	74.—	72.91
100 dolarjev	8925.—	8650.—
100 angl. funtov	38800.—	28350.—

Razpredelnico čitajte tako: Kdor hoče kupiti n. pr. 100 ogrskih kron mora dati zanje ta teden 0.46 Din, pri tem ko bi plačal prejšnji teden 0.44 Din.

Curiška borza.

20. novembra 13. oktobra
švicarskih frankov

100 dinarjev	je stalo 6.35	6.55
100 franc. frankov	31.05	31.95
100 laških lir	21.90	24.87
100 čeških kron	16.70	16.45
1 milijarda nem. mark	—	—
100 poljskih	0.00025	0.0003
100 avstrijskih kron	0.0081	0.0080
100 ogrskih	0.03	0.0305
100 bolg. levov	4.70	4.75
100 dolarjev	576.—	569.—
100 angl. funtov	2494.—	2495.—

Kdor je hotel 20. novembra kupiti na curiški borzi n. pr. 100 ogrskih kron, je moral dati zanje 0.03 švicarskih frankov; pred enim tednom je stalo 100 ogrskih kron 0.0305 švic. frankov.

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

»Dobro! No in midva javiva sedaj policiji v Londonu, da sva videla tistega jutra Williamsa Morris z veliko naglico priti iz ulice, kjer se je zgodil zločin. Brezdvomno ga policija takoj aretirala.«

»Izborni! Samo en pomislek imam. Na policiji naju bodo gotovo vprašali, zakaj tega že davno nisva povedala.«

»To skrb prepustite le meni. Se bom že na kak način izgovoril. William Morris bo torej aretiran. Potem grem še enkrat k Elleni ter ji porečem, da morem dokazati nedolžnost njenega ljubimca, če — — — Saj me menda razumete, Clifford?«

»Prav dobro, vaša milost.«

»To je misel, ki je nekaj vredna,« dé baron vidno zadovoljen. »Pri njeni izvedbi pa seveda računam na vašo izdatno podporo. Sedaj razmišljajte, kaj bi nama v tej zadevi moglo še prav priti. Nekaj dni bova morala itak še tukaj prebiti, vsaj dotlej, da mi brazgotina izgine z obraza.«

Clifford priklima.

Potem pa se vrneva v London. Tukaj tako ne moreva nič več podvzeti. In, kot ste popolnoma pravilno pripomnili, tudi s silo ničesar ne moreva doseči.«

Star lisjak odide prav zadovoljen. Saj je razgovor, pred katerim se je tako bal potel prav nedolžno.

Ellen se je vrnila z izleta zelo razburjena. Kmalu pove tudi svoji materi, kaj se ji je pripetilo. Seveda mora obljubiti, da se bo v bodoče podala na izprehode samo v spremstvu več zanesljivih služabnikov. Tudi sicer skrbi odslej mati za njeno varnost. Če gre Ellen sanjarit v vrtno lopo, pošlje mati vedno enega ali dva služabnika na breg reke, da pazita, da se ne približa kaka sumljiva oseba mestu, kjer sedi Ellen.

Vendar pa gineva dan za dnem, ne da bi bilo kaj sumljivega opaziti. — Kljub temu navideznomu miru Ellen nikdar ne jezdi sama na izprehod, zlasti še, ker je njena mati že davno vedela, kaj se je pripetilo Elleni v baronovi hiši. Nenaden pojav barona v njuni bližini jo je navdal z novim strahom in skrbmi. Medtem pa se izkaže, da je bil strah nepotreben. Tudi ne opazi nobenih znakov, da se nahaja baron še v bližini.

Da napravi konec svojim morečim skrbem, pošlje končno gospa Morris celo izkušnega služabnika v okolico, da naskriva poizveduje po baronu. Lahko si je predstavljati, kako globoko sta si obe dami odahnil, ko se vrne služabnik z novico, da je baron že pred nekaj dnevi odpotoval v London. V idilični gradič ob reki Tay se zopet naseli mir.

Pod maščevalčevim nadzorstvom.

»Povsem neumljivo mi je, ljubi Edvard, da doslej še ničesar nisem čul o tej lahkoživki, ki si je izbrala svoje žrtve v boljših krogih londonske družbe. Na naravnost nesramen način je oropala svoje žrtve; ona nastopa še z mnogo večjo predrznostjo kot Evgenija Martella.«

S temi besedami nagovori mož s krinko Edvarda, ki ravnokar vstopi v njegovo sobo. Na mizi opazi Edvard nebroj spisov, ki jih je pred kratkim prinesel maskiranec.

»Ti papirji vsebujejo celo vrsto zločinov, ki jih je izvršila lahkoživa Amerikanka. Poročila o njej so docela zanesljiva. Pred dobrim tednom sta se dvobojevala radi nje celo dva njena bližnja sorodnika.«

»Wilson se torej imenuje ta ženska?«

»Da, dasi bi skoro domneval, da je to ime le namišljeno; mogoče je pa tudi, da je to njeno pravo ime. Sicer pa je to stranskega pomena. Pa dovolj o tem! To žensko diči naravnost očarujoča lepota, in s svojo mamljivo zunanostjo je povzročila brezmejno gorja.«

»Da, dragi Edvard, to razvidim iz teh spisov, zato naj zadene sedaj to lepoto moje maščevanje. Vem za njeno ime, kje ima stanovanje, sedaj pričinja moj posel.«

Pri teh besedah spreleti Edvarda tiha groza.

»Ali naj obvestim ljudi, da se pripravijo?«

»Se ne, dragi Edvard. Predvsem se nameravam osebno podati v stanovanje te zločinske lahkoživke, da ondi doženem, kako mi je podvzeti svoje početje. Naglica ni nikjer dobra.«

Mladi mož se prikloni.

»Kaj počenja Jim?«

»Prav težka dela izvršuje,« odvrne Edvard. »Že parkrat sem bil pri njem ter sem mu dovolil nekaj olajšav, ker je bil vedno tako zvesto udan. Sicer se mi pa zdi, da resnično obžaluje svoje dejanje.«

»Do nadaljnjega ostane jetnik. Kajti svoje poželjenje po umoru si mora popolnoma izbiti iz glave.«

»Prosil me je, če mu ne bi mogel dovoliti kratkega razgovora z gospodično Gordon?«

»Aha! — Pa ne da bi se nameraval še enkrat znesti nad ubogo deklico?«

»Tega vŕisa nisem imel. Nasprotno sem dobil vtis, kot da stoji Jim pod vplivom neznanne mi osebe. Svojega čina se resnično kesa.«

Mož s krinko zmaje z glavo.

»Kljub temu ostane pri tem, kakor sem rekel. Pod nobenim pogojem ne morem trpeti, da se med mojimi ljudmi razpase nepokorščina. Sploh pa se Jima doletela prav mila kazen.«

Edvard molči, zavedajoč se, da mož s krinko ne trpi nobenega ugovora.

»Morda se je Jim dal zavesti, gotovo pa je, da je Eliza ona oseba, ki je njegovo sovraštvo napram Molly Gordon razvnela do poskušene umora. Za sedaj hočem Elizi še priznati. Že več let mi prav zvesto vrši svojo službo, vrh tega je ženska; nje se ni bati.«

Mož s krinko gre večkrat po sobi.

»Kdo bi bil kaj takega pričakoval od Jima. Preje je bil moj zaupnik kot ste sedaj vi, Edvard. Seveda ga nisem uvedel v vse svoje skrivnosti. Poznaš ni niti sestave terorja niti moje zakladnice.«

»No potem ste vsekakor imeli napram njemu neko nezaupanje?«

»Ne, tega ravno ne morem reči. Ampak on je neizobražen mož in najbrže ne bi razumel sestave moje ladje, ki je posebne vrste, še manj pa pomena zakladov, ki jih zbiram v svoji hiši.«

Na to pripombo ne more Edvard ugovarjati. Seveda, Jim ni mož takih svojstev, da bi mu skrivnostni mož razodel svoje visokoleteče načrte. On je prav uporaben pomočnik, več pa ne. Saj se nikdar ne more

vedeti, kam bi ga zavedla njegova nebrzdana strast. Sicer je sedaj jetnik, ampak to dejstvo ga gotovo navda z novim srdom.

Edvard si dovoli izreči malo opazko, iz katere izzveni neke vrste plahost. Tedaj pa skrivnostni mož v ponosni pozi obstane pred njim.

»Dragi moj Edvard, vem, da je vaše naziranje docela pravilno in da hočete le najboljše. Že dalj časa pa tudi vem, na kak način moram obvladati razborite pomagače. Samo prošnji gospodične Gordon se ima Jim zahvaliti, da ga ni doletela smrtna kazen. Le z železno strogostjo mi je mogoče brzdati svoje ljudi. Najmanjši znak slabosti z moje strani ima še za posledico nepokorščino in pobuno!«

Edvard čuti resnico v teh besedah — zato molči, maskiranec pa zopet nadaljuje:

»Ljudje, s katerimi se snidem na vlačiču, še niso videli mojega obraza niti jim ni znano, da je ta hiša moja last. Tudi jim ni ničesar znanega o ponornici. Zanj ve razven Jima, Elize in Toma samo še moštvo, ki je na njej zaposleno, vi in obe deklci. Nikogar več ne maram uvesti v svoje skrivnosti. Skoro jih že preveč ve zanje.«

Odgovorni urednik Anton Brandner.

ŕlska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Gradbeno podjetje

Ing. **DUKIĆ in DRUG.**

Ljubljana, Bohoričeva 20.

Za vsa pleskarska dela, lakiranje vozniŕ koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča

Tone Malgaj
Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6.

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo veljgovina
R. Stermecki, Celje,
ako hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvorniške, obleke za ženske, moške in otroške, perilo, klobuke, pletene jope, čepice in šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vso modno robo za dame in gospode. — Trgovci engros - cene.

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra naslp 7

(blizu frančiškanskega mostu). 37

Kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica

v Celju t. z. z. o. z.

Pisarna: **CELJE**, Aleksandrova ul. 4.
Najvišje obrestovanje vlog na hranilne knjiŕice in v tekočem računu brez vsakoršnega odbitka. Hranilne vloge vezane na daljše odpovedne roke in večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru. Poštnohranilniške položnice so na razpolaganje. Posojila pod ugodnimi pogoji. Eskomptiranje povzetij in trgovskih računov. Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. do 6. ure popoldne.

Kdor se zanima

za naše narodno, gospodarsko, kulturno in socialno življenje v **Prekmurju**, temu priporočamo, naj si naroči **Narodnosocijalistični tednik „Naš dom“**. Stane na leto 40 Din, za 1/4 leta 10 Din. Naroča se pri upraviŕstvu „Našega doma“ v Murski Soboti.

JADRANSKA BANKA, a. d. Beograd

Delniška glavnica: Din 60,000.000.—
Rezerva: Din 32,515.000.—

Podružnice:

Bled Jesenice Metković
Cavtat Korčula Prevalje
Celje Kotor Sarajevo
Dubrovnik Kranj Split
Hercegnovi Ljubljana Šibenik
Jelsa Maribor Zagreb.

Amerikanski odio.

Naslov za brzojave: **JADRANSKA.**

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.

Veza za Juŕnu Ameriku:

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.